

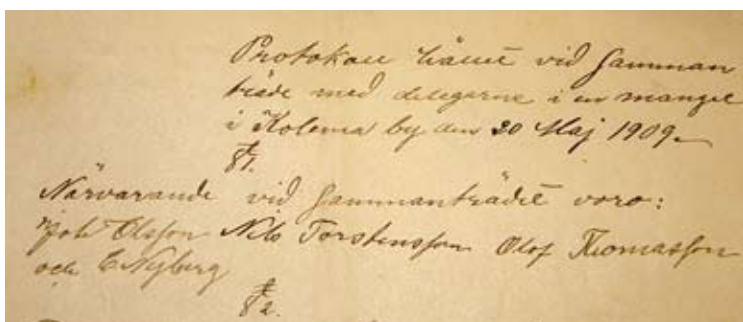
# Ögonblicksbilder från Kolema Nr.1

Kolema är en del av Röstånga, nu för som för 150 år sedan. Då var Kolema en by med ett knappt tiotal gårdar. För 100 år sedan hade en del mark från en av gårdarna sålts och bebyggt med hus utan jordbruksmark. Gränsen mellan byarna Röstånga och Kolema följde Humlebäcken och Lilla Bäljaneå. För hundra år sedan bodde 200 människor i Kolema, hälften av dem jobbade på ett eller annat sätt inom jordbruket. Övriga, som oftast bodde närmast Röstånga, betecknas i källorna som bagerska, skräddare, skomakare, arbetskarl och liknande.

En vacker försommardag för drygt hundra år sedan samlas en grupp män i trädgården till en av gårdarna i Kolema by. Solen skiner från en klarblå himmel, svalorna flyger snabbt genom luften, majkragar och pingstliljor blommar, liksom alla maskrosor längs vägrenarna. Det är torsdagseftermiddag, männen har just sett till att dagens arbete blir väl utfört och nu samlas de för ett viktigt uppdrag. Det är en högtidlig men på samma gång lättsam stämning, männen känner varandra väl sedan många år. De flesta är bönder i femtioårsåldern, en av dem har tidigare varit soldat, nu jobbar han på järnvägsstationen.

Sittplatser är ordnade runt ett bord, på bordet ligger papper och skrivdon, en bricka med kaffekoppar väntar på en pall. Männen börjar samtala, och strax övergår de till ett slags sammanträde. Det är mycket formellt, man begär ordet, lyssnar uppmärksam och fattar beslut som en av dem skriver ner. Fyra män, som hållit sig lite i bakgrunden, slår sig ner vid bordet, en av dem hänger sin Vega-mössa över knät. De andra lägger avmätt sina huvudbonader under stolarna. Bakom allvaret finns det något annat, de verkar belåtna och samtidigt lite skrattlystna. Vad håller de på med? En av kvinnorna i byn iakttar dem från husknuten och drar sig tillbaka med ett leende. Hon samtalar med någon som just skyndar över gårdsplanen, de ser glada ut och fnissar lite, när de går var och en till sitt.

Männen har just avslutat sitt sammanträde och lutar sig tillbaka, en piga ställer ut blåblommiga kaffekoppar och håller upp det rykande varma kaffet. Husmor kommer med socker och grädde och ett fat kringlor, hon nickar och ler, viftar bort några flugor och stryker lite över den vackert broderade kaffeduken som dagen till ära får pryda trädgårdsbordet. En av männen nyper lite i hörnet av duken, tittar upp



mot kvinnan och ler. Snart ler de alla och småskrockande drar sig kvinnan in i huset tillsammans med pigan.

Männen doppar kringlor och dricker kaffe på bit, så är det dags för påtår och när det är lagom mycket kaffe kvar i kopparna, böjer sig värden ner och plockar fram en flaska ur rabatten. Männen häller en liten skvätt sprit i kaffet - det är ju en vanlig vardagskväll - och dricker med välbehag sin kaffegök. Några avböjer genom att skaka lite på huvudet, alla vet att de inte vill ha sprit, ingen tar illa upp. En av kaffegästerna upptäcker en kaffefläck på den fina duken och pekar förskräckt. De andra männen plirar mot honom och nu går det inte att hålla tillbaka skratten. De gör en rörelse som om de drog en vev, så suckar de nästan lyckligt och dricker den sista skvätten ur koppen innan de går hem. Kvällsljuden tystnar i den lilla byn under de gamla träden bland kullarna, solen närmar sig Söderåsens kam vid den västra horisonten.

Protokollet som de skrev på finns kvar. Det är undertecknat den 20 maj 1909 och Kolema bys mangelförening har just bildats. Man har valt verkställande direktör, beslutat om nya medlemmar, avgiftför icke delägare, diskuterat hur vinsten skall disponeras och behovet av försäkringar. En paragraf berättar att två av männen upplåter en byggnad som står på deras mark till mangelbod. Boden är värderad till 75 kronor och mangeln med sin gråstensfyllda låda till 25 kronor. En annan paragraf föreskriver, att den som inte är delägare, skall betala 25 öre för varje påbörjad mangeltimme. Protokollet är justerat och undertecknat som alla protokoll skall vara, nu som för 109 år sedan.

För denna artikel svara kolemagruppen ur Kulturföreningens studiecirkel om kulturlandskapet i bygden. Gruppen består av Nils-Erik Pettersson, Gunnar Olin, Judit Wennerlund och Anita Ockborn. Utöver protokollet från 1909 har vi använt Husförhörslängder, kartor och vår samlade kunskap om gamla tider.